

Marco Angelini

Sztuka. Energia. Zrównoważony rozwój

Art. Energy. Sustainability

[Sztuka, technologia, miasto: między światłem a cieniem rzeczywistości](#)

[Arte, tecnologia, città: tra la luce e l'ombra della realtà](#)

[Art, Technology, and the City: Between Light and the Shadow of Reality](#)

[Мистецтво, технологія, місто: між світлом і тінню реальності](#)

MWW

Muzeum Współczesne
Wrocław

Sztuka, technologia, miasto: między światłem a cieniem rzeczywistości

Technologia nie jest tylko narzędziem,

ale sposobem ujmowania świata.

Martin Heidegger, *Pytanie o technikę i inne eseje*

Wystawa *Sztuka. Energia. Zrównoważony rozwój* autorstwa Marco Angeliniego w surowej przestrzeni Muzeum Współczesnego Wrocław to refleksja nad gwałtownymi przemianami cywilizacyjnymi, rozwojem technologii i trudną do uchwycenia teraźniejszością. Artysta, badając otaczający go świat, analizuje i przetwarza informacje, tworząc archiwa wizualne, które uwidaczniają twórczą naturę człowieka, istoty *Homo faber*, zdolnej do kształtowania rzeczywistości za pomocą pracy i wynalazczości. W tym kontekście powraca koncepcja *Homo faber*, którą rozwinęła Hannah Arendt w swojej pracy *Kondycja ludzka (The Human Condition, 1958)*. Filozofka określa ją jako istotę, która poprzez twórczą i technologiczną aktywność przekształca rzeczywistość. Jako wynalazca, budowniczy i organizator tworzy materialny świat pełen artefaktów, a jednocześnie kształtuje swoje otoczenie i podlega jego wpływowi. Jednak, jak podkreśla Arendt, *Homo faber* to nie tylko kreator – jego nieustanna potrzeba wytwarzania prowadzi do refleksji nad przemijalnością i konsekwencjami postępu technologicznego.

Angelini w swoich pracach podejmuje dialog z tą koncepcją. Artysta nie tylko dokumentuje otaczającą go rzeczywistość, lecz także ingeruje w nią, wydobywając z pozornie zużytych, bezużytecznych przedmiotów ich nową wartość. W jego wizji *Homo faber* to jednostka, która w obliczu postępującej technologizacji świata staje przed pytaniem o etykę i

odpowiedzialność swoich działań. W twórczości Angeliniego ten dylemat jest wyrażony poprzez napięcie między naturalnym a sztucznym, między tym, co organiczne, a tym, co skonstruowane przez człowieka. To wysmakowana, ale zarazem intensywna opowieść o relacji człowieka z jego otoczeniem, o pulsującym rytmie życia, o symbiozie dźwięku i obrazu oraz o sposobach, jakimi ludzka percepcja nadaje znaczenie przestrzeni. Angelini, niczym współczesny *Homo faber*, poprzez sztukę tworzy alternatywną rzeczywistość, w której odbiorca jest zmuszony do refleksji nad własnym wpływem na świat.

Świadomy włoskiej tradycji i bogactwa symboliki, artysta wprowadza do swojej abstrakcyjnej sztuki uniwersalne znaki i kody kulturowe, które odwołują się do idei cyrkularności, ekologii i procesów odradzania się natury. W cyklu *Żarówki (2021–2024)* koncentruje się na tych prostych, powszechnych obiektach, które przez większość czasu pozostają niezauważone, aż do momentu, gdy gasną i zostają wyrzucone. Wówczas ich obecność staje się bardziej namacalna, a powierzchnie pokrywa ciemny osad, pęknięte szkło, a forma ulega degradacji. Angelini nie pozwala im jednak zniknąć. W swoich obrazach wydobywa ich ukrytą energię i wprowadza je w nowy kontekst. Jednym z kluczowych dzieł tej serii jest *Eureka (2024)* – płótno, na którym centralnie umieszczona monumentalna żarówka metaforycznie rozświetla tło geometrycznych pasm błękitu. Minimalistyczne środki wyrazu prowadzą widza w podróż pełną emocji i skojarzeń, przypominającą literackie wyprawy w stylu *W 80 dni dookoła świata* Jules'a Verne'a. Odcienie niebieskiego, regularność kompozycji i subtelna gra perspektywiczna budują wrażenie harmonii i spokoju, odwołując się jednocześnie do psychologicznych koncepcji Carla Gustava Junga o sile przekazu sztuki abstrakcyjnej, jako wyrazie procesu psychicznego, który prowadzi do samopoznania i integracji nieświadomych aspektów osobowości.

W innych pracach (2018–2025), powstałych z użyciem paneli fotowoltaicznych, Angelini eksploruje temat relacji między sztuką a

technologią w kontekście transformacji energetycznej. Korzysta z paneli i ogniw fotowoltaicznych jako nowoczesnych urządzeń przeznaczonych do pozyskiwania energii słonecznej. W jego interpretacji zużyte i niepotrzebne panele zyskują nowe życie jako elementy artystycznych kompozycji. Ich geometryczna forma zestawiona z biomorficznymi kształtami tworzy intrygujące napięcie. Zniszczona powierzchnia paneli, popękane struktury, refleksy światła odbijające się od powierzchni płytek sprawiają wrażenie, że są one nadal aktywne, jakby wciąż pochłaniały promienie słońca. Dzięki grze koloru i faktury prace te oddają wielowymiarową głębię i narrację o nieustannym przekształcaniu świata.

Kolejna seria, *Astronauci (2023)*, wprowadza temat przekraczania granic zarówno fizycznych, jak i poznawczych. Artysta odwołuje się do idei Lewisa Mumforda (Lewis Mumford, *The Myth of the Machine: Technics and Human Development*, Harcourt, Brace & World, New York 1967), które podkreślają potrzebę harmonijnego współistnienia człowieka i technologii, bliską humanizmowi organicznemu, i podważa klasyczne wyobrażenia o ograniczonych możliwościach człowieka. W jego wizji nawet prozaiczne urządzenia elektroniczne, niemal niewidoczne w codziennym życiu, mogą stać się wehikułami umożliwiającymi eksplorację nieznanego. Rakiety, kosmiczne podróże i technologia stają się metaforą ludzkiej ciekawości, nieustannego dążenia do przekraczania dotychczasowych granic i odkrywania rzeczywistości, która wcześniej wydawała się zamknięta i skończona.

Natchnieniem do stworzenia wystawy stał się rytm i dynamika Wrocławia, miasta o bogatej historii i złożonej strukturze urbanistycznej, pełnego kanałów, mostów i różnorodnych kolorowych przestrzeni. Muzeum Współczesne Wrocław to miejsce, które naturalnie wpisuje się w dialog między sztuką, technologią i ekologią. Budynek, pierwotnie zaprojektowany jako schron przeciwlotniczy, ze swoją owalną architekturą i tunelowymi przejściami, przypomina kosmiczny statek zadokowany na chwilę w rzeczywistości. To przestrzeń, która prowokuje do zadawania pytań o

przyszłość, kondycję ludzkiego rozwoju i konsekwencje postępu technologicznego.

Wystawa jest przemyślaną podróżą przez światło, energię i przestrzeń. Rozpoczyna ją zbiór obiektów nawiązujących do nowoczesnych technologii: piramidy z plexiglasu, anatomiczne serca wykonane z gipsu lub wydrukowane w technologii 3D, tablice z symetrycznymi plamami przywołującymi testy Rorschacha oraz elementy fotowoltaiczne. Wszystko to prowadzi do projekcji wideo-art *Kroki (Passaggi/Steps, 2018)*, która wciąga widza w świat niedookreślonej głębi, zapraszając do wyjścia poza schematy myślenia i eksploracji nowych możliwości percepcji.

W wydzielonej, półmrocznej przestrzeni wystawowej zanurzamy się w doświadczenie, w którym spotykają się sztuka, kosmos i energia. To miejsce działa na zmysły poprzez światło i materię, tworząc środowisko sprzyjające skupieniu i refleksji. Prezentowane prace układają się w spójną, symbolicznie zakomponowaną całość. Główną oś narracyjną tej przestrzeni wyznaczają cztery obrazy rozmieszczone zgodnie z kierunkami świata, które tworzą mapę wewnętrznego krajobrazu. *Formy i kolory – Północ (2015–2025)* oraz *Postęp technologiczny – Południe (2015–2025)* to kompozycje, w których artysta wykorzystuje odzyskane materiały: fragmenty paneli fotowoltaicznych, przewody elektryczne, szkło refleksyjne, piankę poliuretanową fonoabsorbującą oraz sznurek. W obu przypadkach pod płótnem umieszczone są światła LED w kształcie kwadratu i koła, które wzmacniają znaczenie kompozycji, symbolizując odpowiednio stabilność i cykliczność. Dwa bieguny – północ i południe – wyznaczają napięcie między porządkiem a przemianą, między tym, co stałe, a tym, co w ruchu.

Na osi wschód–zachód rozmieszczono dwa mniejsze obrazy: *Człowiek-wojownik – Wschód (2014–2025)* oraz *Zachód (2014–2025)*. W pierwszym z nich zarys uproszczonej sylwetki ludzkiej, wykonany z gwoździ, pigmentu, kleju i ogniw fotowoltaicznych, zdaje się wyłaniać z faktury materii pod wpływem światła LED umieszczonego po bokach. To obraz, który medytuje

nad pamięcią ciała i technologiczną transformacją. W *Zachodzie* natomiast geometryczne formy spotykają się z papierowymi elementami przypominającymi ptaki w locie wykonane metodą origami, tworząc dynamiczną, otwartą kompozycję o tematyce podróży, migracji i zmienności. Wszystkie cztery obrazy łączy obecność sztucznego światła, które nie tylko uwydatnia faktury i formy, lecz także nadaje im symboliczny wymiar. LED-owe źródła światła rozmieszczone pod płótnem lub z jego boków stają się integralną częścią dzieł, ożywiając je i odsłaniając ukryte warstwy znaczeń. Materiały z odzysku, wyjęte z kontekstu technologicznego, zostają przekształcone w nośniki emocji, pamięci i idei. W tej intymnej, precyzyjnie skonstruowanej przestrzeni pojawia się wyraźna symbolika czterech stron świata, jakby obrazy pełniły funkcję punktów orientacyjnych w krajobrazie ludzkiego doświadczenia.

Uzupełnieniem tej wielowarstwowej kompozycji jest projekcja wideo-art *Orion – Kasjopeja – Wielka Niedźwiedzica (Orione – Cassiopea – Orsa Maggiore, 2020)*, która pojawia się na suficie sali. Konstelacje gwiazd, niczym pitagorejskie wzory wyłaniające się z kosmicznej nicości, tworzą wizualną metaforę poszukiwania kierunku i sensu. Ich geometryczny porządek koresponduje z formami obecnymi w obrazach, spinając całość wystawy wspólnym mianownikiem kosmicznych odniesień. W efekcie powstaje przestrzeń, w której przeszłość splata się z teraźniejszością, natura z technologią, a sztuka z nauką. Każdy element tej instalacji: obraz, światło, materiał i projekcja prowadzi odbiorcę ku refleksji nad miejscem człowieka w dynamicznie zmieniającym się świecie oraz nad jego relacją z tym, co widzialne i niewidzialne, ziemskie i pozaziemskie, materialne i duchowe.

Klamrą zamykającą wystawę jest wideo-art *Solaris in fabula (2014)*, odwołujące się do filmu *Lisbon Story (1994)* Wima Wendersa. Podobnie jak w dziele niemieckiego reżysera, gdzie główny bohater poznaje miasto poprzez zbierane dźwięki, Angelini w swoim filmie bada przestrzeń i atmosferę za pomocą światła, koloru i struktury. W *Solaris in fabula* kluczową rolę odgrywa odtwórca głównej roli Jan Kozaczuk, którego

mimika stanowi wizualny kontrapunkt dla dźwięków dochodzących z miejskiego zgietku. Emocjonalne zmiany w wyrazie jego twarzy, reakcje na bodźce dźwiękowe oraz sposób, w jaki wchodzi w interakcję z otaczającą go przestrzenią, oddają paletę uczuć od zagubienia i nostalgii po fascynację i nadzieję. Dźwięki codziennego życia, takie jak rozmowy przechodniów, klaksony, echo kroków w wąskich uliczkach, łączą się z symboliką ukazaną na obrazach, tworząc wielowarstwowy przekaz. Obrazy, umieszczone w strukturze narracyjnej filmu, wzmacniają refleksję nad egzystencją człowieka we wspólnocie miejskiej. Detale architektury, migotanie świateł, układ urbanistyczny miasta oraz gra cieni i barw reinterpreterują sprawy pozornie oczywiste, ukazując ich głębszy wymiar. Angelini, zestawiając sztukę malarską z filmem, pokazuje, jak codzienna rzeczywistość przeplata się z indywidualnymi przeżyciami i wspomnieniami, jak miasto kształtuje emocje jednostki, a jednostka wpisuje się w jego narrację. To dyskretna, ale zarazem intensywna opowieść o relacji człowieka z jego otoczeniem, o pulsującym rytmie życia, o symbiozie dźwięku i obrazu oraz o sposobach, jakimi percepcja nadaje znaczenie światu. Wideo-art kończy wystawę, pozostawiając odbiorcę z otwartym pytaniem o to, jaką rolę każdy z nas odgrywa w dynamicznej strukturze miejskiej i w jaki sposób na nią wpływa.

Wystawa skłania do refleksji nad pytaniami, które stają się coraz bardziej istotne we współczesnym kontekście kulturowym. Jaki jest nasz indywidualny wkład w zrównoważony rozwój i ochronę środowiska? Czy alternatywne sposoby pozyskiwania energii są rozwiązaniem bez konsekwencji? Czy sztuka może pełnić rolę mediatora między technologią a naturą? Angelini nie daje jednoznacznych odpowiedzi, ale prowokuje do myślenia, otwierając przestrzeń do dialogu, w której sztuka, nauka i ekologia przenikają się i wzajemnie inspirują.

Jan Kozaczuk, kurator wystawy

Arte, tecnologia, città: tra la luce e l'ombra della realtà

**La tecnologia non è soltanto uno strumento,
ma un modo di concepire il mondo.**

Martin Heidegger, *La questione della tecnica e altri saggi*

La mostra *Arte. Energia. Sostenibilità* di Marco Angelini, allestita nello spazio austero del Museo d'Arte Contemporanea di Wrocław, è una riflessione sui rapidi mutamenti della civiltà, sullo sviluppo tecnologico e sulla natura sfuggente del presente. L'artista, indagando il mondo che lo circonda, analizza e trasforma le informazioni, creando archivi visivi che rendono visibile la natura creativa dell'essere umano, dell'*Homo Faber*, capace di modellare la realtà attraverso il lavoro e l'ingegno. In questo contesto ritorna la concezione di *Homo Faber* elaborata da Hannah Arendt nel suo saggio *La condizione umana* (1958). Arendt definisce l'uomo come un essere che, attraverso l'attività creativa e tecnologica, trasforma la realtà. Inventore, costruttore e organizzatore, crea un mondo materiale popolato di artefatti e, al tempo stesso, modella il proprio ambiente subendone l'influsso. Tuttavia, come sottolinea la filosofa, l'*Homo Faber* non è soltanto un creatore: la sua incessante necessità di produrre lo conduce a interrogarsi sulla caducità e sulle conseguenze del progresso tecnologico.

Angelini dialoga con questa concezione. L'artista non si limita a documentare la realtà circostante, ma interviene su di essa, restituendo nuovo valore a oggetti apparentemente consumati o inutili. Nella sua visione, l'*Homo Faber* è un individuo che, di fronte alla crescente tecnologizzazione del mondo, si confronta con la questione etica e la

responsabilità delle proprie azioni. Nella pratica di Angelini, tale dilemma si manifesta nella tensione tra naturale e artificiale, tra ciò che è organico e ciò che è costruito dall'uomo. Ne nasce un racconto raffinato ma intenso sulla relazione tra l'essere umano e il suo ambiente, sul ritmo pulsante della vita, sulla simbiosi tra suono e immagine e sui modi in cui la percezione umana attribuisce significato allo spazio. Come un moderno *Homo Faber*, Angelini attraverso l'arte crea una realtà alternativa, nella quale lo spettatore è chiamato a riflettere sul proprio impatto sul mondo.

Consapevole della tradizione italiana e della ricchezza della sua simbologia, l'artista introduce nel suo linguaggio astratto segni universali e codici culturali che rimandano alle idee di circolarità, ecologia e rigenerazione della natura. Nel ciclo *Lampadine* (2021–2024) si concentra su oggetti semplici e quotidiani che per la maggior parte del tempo restano inosservati, fino al momento in cui si spengono e vengono gettati. È allora che la loro presenza diventa tangibile: le superfici si coprono di fuliggine, il vetro si incrina, la forma si degrada. Angelini, però, non permette loro di scomparire: nei suoi quadri ne rivela l'energia nascosta, inserendoli in un nuovo contesto. Una delle opere chiave della serie è *Eureka* (2024), un dipinto di 50 × 35 cm in cui una lampadina monumentale, posta al centro, illumina metaforicamente uno sfondo di fasce geometriche blu. I mezzi espressivi essenziali conducono lo spettatore in un viaggio emotivo e associativo che ricorda le esplorazioni letterarie di *Il giro del mondo in 80 giorni* di Jules Verne. Le tonalità del blu, la regolarità della composizione e il sottile gioco prospettico costruiscono un senso di armonia e quiete, evocando al contempo le teorie psicologiche di Carl Gustav Jung sulla forza comunicativa dell'arte astratta come espressione di un processo psichico che conduce all'autoconoscenza e all'integrazione degli aspetti inconsci della personalità.

In un altro ciclo, dedicato ai pannelli fotovoltaici (2018–2025), Angelini esplora il rapporto tra arte e tecnologia nel contesto della transizione

energetica. Utilizza pannelli e celle fotovoltaiche come moderni dispositivi progettati per catturare l'energia solare. Nella sua interpretazione, una volta dismessi, trovano nuova vita come elementi di composizioni artistiche. La forma geometrica dei pannelli, accostata a strutture biomorfiche, genera una tensione visiva intrigante. Le superfici danneggiate, le crepe, i riflessi di luce sulle celle danno l'impressione che esse siano ancora attive, come se continuassero ad assorbire i raggi del sole. Attraverso il colore e la materia, queste opere restituiscono la complessità di un mondo in continua trasformazione.

La serie *Astronauti* (2023) introduce il tema del superamento dei confini fisici e cognitivi. L'artista si ispira alle idee di Lewis Mumford (*The Myth of the Machine: Technics and Human Development*, 1967), che sottolineano la necessità di una convivenza armoniosa tra uomo e tecnologia, vicina a un umanesimo organico, e mettono in discussione la visione classica dei limiti umani. Nella sua interpretazione, persino i dispositivi elettronici più prosaici, quasi invisibili nella vita quotidiana, possono diventare veicoli per l'esplorazione dell'ignoto. Razzi, viaggi spaziali e tecnologia si fanno metafora della curiosità umana, della costante tensione verso la scoperta e l'espansione dei confini del possibile.

L'ispirazione per la mostra nasce dal ritmo e dalla dinamica di Wrocław, città dalla storia ricca e dalla complessa struttura urbanistica, attraversata da canali, ponti e spazi policromi. Il Museo d'Arte Contemporanea di Wrocław, in particolare il suo quarto piano, è un luogo che naturalmente si presta al dialogo tra arte, tecnologia ed ecologia. L'edificio, originariamente progettato come rifugio antiaereo, con la sua architettura ovale e i corridoi simili a tunnel, ricorda un'astronave temporaneamente attraccata alla realtà. È uno spazio che invita a interrogarsi sul futuro, sulla condizione dello sviluppo umano e sulle conseguenze del progresso tecnologico.

La mostra è concepita come un viaggio attraverso luce, energia e

spazio. Si apre con un insieme di oggetti ispirati alle tecnologie contemporanee: piramidi in plexiglass, cuori anatomici in gesso o stampati in 3D, tavole con macchie simmetriche che ricordano i test di Rorschach, e componenti fotovoltaiche. Tutto conduce alla proiezione video *Kroki (Passaggi/Steps, 2018)*, che trascina lo spettatore in una dimensione di profondità indefinita, invitandolo a superare gli schemi percettivi e a esplorare nuove modalità di visione.

In uno spazio semioscuro dedicato, ci si immerge in un'esperienza in cui arte, cosmo ed energia si incontrano. La luce e la materia agiscono sui sensi, creando un ambiente favorevole alla concentrazione e alla riflessione. Le opere esposte formano un insieme coerente e simbolicamente costruito. L'asse principale di questa narrazione è tracciata da quattro dipinti disposti secondo i punti cardinali, che compongono una sorta di mappa del paesaggio interiore. *Forme e colori – Nord (2015–2025)* e *Progresso tecnologico – Sud (2015–2025)* sono composizioni di 70 × 70 cm, realizzate con materiali di recupero: frammenti di pannelli fotovoltaici, fili elettrici, vetro riflettente, schiuma poliuretana fonoassorbente e corda. Sotto la tela sono collocate luci LED di forma quadrata e circolare, che amplificano il significato della composizione simboleggiando rispettivamente stabilità e ciclicità. I due poli – Nord e Sud – segnano la tensione tra ordine e trasformazione, tra ciò che è stabile e ciò che è in movimento.

Sull'asse est-ovest si trovano due opere più piccole (70 × 50 cm): *Uomo-guerriero – Est (2014–2025)* e *Ovest (2014–2025)*. Nella prima, il profilo semplificato di una figura umana, realizzato con chiodi, pigmento, colla e celle fotovoltaiche, sembra emergere dalla materia sotto la luce dei LED laterali: un'immagine che riflette sulla memoria del corpo e sulla sua trasformazione tecnologica. In *Ovest*, invece, forme geometriche si intrecciano a elementi cartacei simili a uccelli in volo, costruiti con carta piegata a origami, creando una composizione dinamica e aperta sul tema del viaggio, della migrazione e del mutamento. In tutte e quattro le opere,

la presenza della luce artificiale non solo mette in rilievo texture e forme, ma conferisce loro una dimensione simbolica. Le fonti LED, collocate sotto la tela o ai suoi lati, diventano parte integrante del lavoro, animandolo e rivelandone strati nascosti di significato. I materiali riciclati, sottratti al contesto tecnologico, si trasformano in portatori di emozioni, memoria e idee. In questo spazio intimo e calibrato emerge chiaramente la simbologia dei quattro punti cardinali, come se i dipinti fungessero da punti di orientamento nel paesaggio dell'esperienza umana.

A completare questa composizione stratificata vi è la proiezione del video-art *Orione – Cassiopea – Orsa Maggiore* (2020), proiettata sul soffitto della sala. Le costellazioni di stelle, come figure pitagoriche che emergono dal nulla cosmico, diventano metafora visiva della ricerca di direzione e di senso. Il loro ordine geometrico dialoga con le forme presenti nei dipinti, unificando la mostra sotto il segno dei riferimenti cosmici. Ne nasce uno spazio in cui passato e presente, natura e tecnologia, arte e scienza si intrecciano. Ogni elemento – quadro, luce, materia e video – conduce lo spettatore a riflettere sul posto dell'uomo nel mondo in mutamento e sulla sua relazione con il visibile e l'invisibile, il terrestre e il cosmico, il materiale e lo spirituale.

A chiudere la mostra è il video *Solaris in fabula* (2014), che rimanda al film *Lisbon Story* (1994) di Wim Wenders. Come nel film di Wenders, in cui il protagonista conosce la città attraverso i suoni che registra, Angelini esplora lo spazio e l'atmosfera tramite luce, colore e struttura. Nel video, un ruolo centrale è interpretato da Jan Kozaczuk, la cui mimica e la cui espressività del volto fungono da contrappunto visivo ai suoni del paesaggio urbano. Le variazioni emotive, le reazioni ai rumori, il modo in cui interagisce con lo spazio circostante restituiscono una gamma di sentimenti che vanno dallo smarrimento alla nostalgia, dalla fascinazione alla speranza. I suoni della vita quotidiana – le conversazioni, i clacson, l'eco dei passi nei vicoli – si intrecciano con la simbologia dei dipinti, creando una narrazione multilivello. Le immagini, inserite nella struttura

narrativa del film, rafforzano la riflessione sull'esistenza umana nella comunità urbana. I dettagli architettonici, il tremolio delle luci, la disposizione urbanistica della città e il gioco di ombre e colori reinterpretano ciò che è apparentemente ovvio, rivelandone la profondità. Angelini, combinando pittura e cinema, mostra come la realtà quotidiana si intrecci con le esperienze e i ricordi individuali, come la città plasmi le emozioni dell'individuo e l'individuo si iscriva nella sua narrazione. È un racconto discreto ma intenso sulla relazione dell'uomo con l'ambiente, sul ritmo pulsante della vita, sulla simbiosi tra suono e immagine e sui modi in cui la percezione umana attribuisce senso al mondo. Il video-art chiude la mostra lasciando lo spettatore con una domanda aperta: quale ruolo svolge ciascuno di noi nella struttura dinamica della città e in che modo la influenziamo.

La mostra invita alla riflessione su questioni sempre più cruciali nel contesto culturale contemporaneo: qual è il nostro contributo individuale allo sviluppo sostenibile e alla tutela dell'ambiente? I metodi alternativi di produzione energetica sono davvero privi di conseguenze? E può l'arte fungere da mediatore tra tecnologia e natura? Angelini non offre risposte univoche, ma provoca il pensiero, aprendo uno spazio di dialogo in cui arte, scienza ed ecologia si intrecciano e si ispirano reciprocamente.

Jan Kozaczuk, curatore della mostra

Traduzione dal polacco all'italiano dott.ssa Romina Fucà

Art, Technology, and the City: Between Light and the Shadow of Reality

Technology is therefore no mere means.

Technology is a way of revealing.

Martin Heidegger, *The Question Concerning Technology and Other Essays*

The exhibition *Art. Energy. Sustainability* by Marco Angelini, presented within the austere architecture of Wrocław Museum of Contemporary Art, is a reflection on accelerated civilisational transformations, technological expansion, and the fugitive condition of contemporaneity. While observing his surroundings, the artist analyses and processes streams of information, constructing visual archives that highlight the creative capacities of *Homo faber* as a figure endowed with the ability to shape reality through labour, invention, and ingenuity. Within this framework, the notion of *Homo faber* re-emerges, as described by Hannah Arendt in *The Human Condition* (1958). Arendt conceives *Homo faber* as an agent who transforms the world through creative and technological praxis. As inventor, builder, and organiser, he produces a material environment dense with artefacts, simultaneously configuring and being configured by his milieu. Yet, as Arendt underscores, *Homo faber* is not merely a producer: his incessant drive towards fabrication leads to critical reflection on transience and the ramifications of technological progress.

Angelini's practice enters into a dialogue with this conception. His work does not simply document the surrounding reality; it actively intervenes within it, recuperating and reactivating value from objects deemed

obsolete or redundant. In his interpretation, *Homo faber* emerges as a subject confronted with questions concerning the ethics and responsibilities of making within the accelerating processes of technologisation. This tension is articulated through a dialectic between the natural and the artificial, the organic and the fabricated. What unfolds is a sophisticated and affectively charged narrative concerning human relationship with the environment: a pulsating rhythm of life, a symbiosis of the sonic and the visual, and an exploration of how perception itself inscribes meaning into space. Angelini, as a contemporary *Homo faber*, mobilises artistic practice to construct an alternative reality in which the viewer is compelled to confront their own agency and implication within the world.

Drawing upon the depth of the Italian artistic tradition and its symbolism, the artist incorporates universal signs and cultural codes into his abstract, evoking notions of circularity, ecological awareness, and the regenerative cycles of nature. In the series *Light Bulbs* (2021–2024), Angelini turns his attention to these modest, ubiquitous objects – typically overlooked until the moment of their obsolescence, when they cease to function and are discarded. At that moment, their presence acquires a more tangible dimension: their surfaces become encrusted with dark residue, their glass fractured, their form progressively disintegrating. Yet Angelini does not let them disappear. Through his painting, he reactivates their latent energy and introduces them within a new context. One of the key works in this series is *Eureka* (2024) – a 50 × 35 cm canvas in which a centrally placed, monumental light bulb metaphorically irradiates a ground structured by geometric bands of blue. Through a minimalist visual language, the artist guides the viewer on a journey dense with affect and associative potential, recalling literary voyages such as Verne’s *Around the World in Eighty Days*. The chromatic spectrum of blues, the compositional regularity, and the subtle modulation of perspective generate a sense of equilibrium and harmony, invoking the psychological theories of Carl

Gustav Jung concerning abstract art as an expression of psychic processes leading towards self-discovery and the integration of the unconscious.

In other works (2018–2025), created through the use of photovoltaic panels, Angelini further investigates the relationship of art and technology within the broader horizon of the energy transition. Photovoltaic panels and cells – devices engineered to capture and convert solar energy – are recontextualised as aesthetic matter. In the artist’s treatment, worn and discarded elements are granted a renewed ontological status as components of visual compositions. Their geometric rigidity, set against biomorphic configurations, generates an intriguing formal tension. The damaged surfaces, fissured structures, and the play of reflected light across the tessellated planes create the impression of residual vitality, as though these objects persist in their solar absorption. Through an interplay of colour and texture, the works articulate a multidimensional depth and a narrative of the world’s continual transformation.

Another body of work, *Astronauts* (2023), introduces the motif of transcending both physical and cognitive thresholds. Here, Angelini draws on the thought of Lewis Mumford – particularly as articulated in *The Myth of the Machine: Technics and Human Development* (Harcourt, Brace & World, New York 1967) – which advocates for a harmonious coexistence between human beings and technology, aligned with the principles of organic humanism, while simultaneously challenging entrenched conceptions of human limitation. Within this framework, even the most inconspicuous electronic devices, often rendered invisible through habitual use, are reimagined as vehicles for the exploration of the unknown. Rockets, space travel, and technological apparatuses function here as metaphors for human curiosity and the persistent drive to exceed given boundaries, to access domains of reality previously perceived as closed or finite.

The exhibition itself has been inspired by the rhythm and dynamism of Wrocław – a city marked by a layered history and a complex urban morphology, interlaced with canals, bridges, and a heterogeneous chromatic landscape. Wrocław Contemporary Museum, and in particular its fourth floor, is a venue attuned to the dialogue between art, technology, and ecology. Originally conceived as an air-raid shelter, the building's oval form and tunnel-like corridors evoke the image of a spacecraft momentarily anchored within reality. It is a space that provokes reflection on the future, the trajectory of human development, and the consequences of technological advancement.

The exhibition unfolds as a meticulously planned passage through light, energy, and spatial experience. It opens with a constellation of objects that evoke contemporary technologies: plexiglass pyramids, anatomical hearts rendered in plaster or produced through 3D printing, panels bearing symmetrical motifs reminiscent of Rorschach tests, and photovoltaic components. This section culminates in the video piece *Steps (Passaggi, 2018)*, which draws the viewer into a space of indeterminate depth, inviting a departure from habitual modes of thinking to explore expanded perceptual possibilities.

Within a separate, dimly illuminated gallery, the viewer enters an immersive environment in which art, cosmos, and energy converge. This space affects the sense through the interplay of light and material, creating an environment conducive to concentration and introspection. The works coalesce into a coherent, symbolically structured whole. Its principal narrative axis is articulated through four paintings arranged according to the cardinal directions, forming a map of an interior landscape. *Forms and Colours – North (2015–2025)* and *Technological Progress – South (2015–2025)*, both measuring 70 × 70 cm, are compositions in which the artist employs recycled materials – fragments of photovoltaic panels, electrical wiring, reflective glass, sound-absorbing polyurethane foam, and string. In both cases, square and circular LED light

sources positioned beneath the canvas intensify the semantic field of the works, signifying, respectively, stability and cyclicity. The polarity of north and south thus delineates a tension between order and transformation, between permanence and flux.

Along the east–west axis, two smaller paintings (70 × 50 cm) are situated: *Man-Warrior – East* (2014–2025) and *West* (2014–2025). In the former, the contour of a reductive human figure – composed of nails, pigment, adhesive, and photovoltaic cells – seems to emerge from the material substratum thanks to laterally placed LED illumination. The work is a meditation on corporeal memory and technological transformation. In *West*, by contrast, geometric forms intersect with paper elements suggestive of birds in flight, realised through the technique of origami, creating a dynamic and open composition that addresses motifs of migration, movement, and changeability. All four paintings are unified by the presence of artificial light, which not only accentuates their textures and formal structures but also endows them with symbolism. The LED sources, embedded beneath or alongside the canvases, function as integral components, animating the works and revealing hidden layers of meaning. Recycled materials, extracted from their original technological contexts, are now transfigured into carriers of affect, memory, and ideas. Within this intimate and rigorously composed environment, the symbolism of the four cardinal points emerges clearly, as though the paintings themselves operated as orientational markers within the landscape of human experience.

This multi-layered composition is further extended by the video projection *Orion – Cassiopeia – Ursa Major* (*Orione – Cassiopea – Orsa Maggiore*, 2020), cast upon the ceiling. The constellations, evoking Pythagorean geometries crystallising out of cosmic indeterminacy, become a visual metaphor for the search for orientation and meaning. Their ordered configurations resonate with the forms depicted in the paintings, binding the exhibition into a cohesive network of cosmic

references. The result is an environment in which the past interweaves with the present, nature with technology, art with science. Each element of the installation – image, light, material, and projection – directs the viewer towards a reflection on humanity's position within an ever-transforming reality, and on our relation to the visible and the invisible, the terrestrial and the extraterrestrial, the material and the immaterial.

The exhibition culminates in the video work *Solaris in fabula* (2014), which refers to *Lisbon Story* (1994). As in Wim Wenders' film, where the protagonist navigates the city through the accumulated sounds, Angelini deploys light, colour, and compositional structure to analyse spatiality and atmosphere. In *Solaris in fabula*, the central role is performed by Jan Kozaczuk, whose expressive physiognomy operates as a visual counterpoint to the urban soundscape. The emotional changes of his facial expressions – his responsiveness to sonic stimuli and his interaction with surrounding space – articulate an emotional spectrum ranging from disorientation and nostalgia to fascination and hope. The sounds of everyday life – snatches of conversation, the signals of car horns, the reverberation of footsteps in narrow streets – interweave with the symbolism of the paintings, producing a multilayered message. The imagery embedded within the film's narrative structure reinforces a meditation on human existence in the urban community. Architectural details, the flicker of lights, the configuration of urban space, and the interplay of shadow and chromatic nuance reconfigure the ostensibly familiar, disclosing its hidden dimensions. Through the juxtaposition of painterly and cinematic languages, Angelini reveals how everyday reality interweaves with subjective experiences and memories, how the city shapes the emotions of the individual, and how the individual inscribes themselves into its narrative. What emerges is a restrained yet affectively charged meditation on the relationship between the human subject and their environment – on the pulsating rhythms of urban life, the symbiosis of sound and image, and the processes through which perception generates

meaning. As the final element of the exhibition, the video work leaves the viewer suspended within an open-ended question concerning their own position within the dynamic matrix of the urban fabric and the extent of their agency within it.

The exhibition as a whole prompts reflection on a series of questions that are becoming increasingly pressing within the contemporary cultural context. What is our individual contribution to sustainable development and environmental protection? Do alternative energy sources offer solutions devoid of unforeseen consequences? Can artistic practice function as a mediating force between technology and nature? Angelini refrains from providing definitive answers; instead, he provokes reflection, opening a space for dialogue in which art, science, and ecology interpenetrate and mutually inspire one another.

Jan Kozaczuk, exhibition curator

Translation: Karol Waniek

Мистецтво, технологія, місто: між світлом і тінню реальності

**Технологія — це не лише інструмент,
а спосіб осягнення світу.**

Мартін Гайдеггер, *Питання про техніку та інші есеї*

Виставка «Мистецтво. Енергія. Сталий розвиток» авторства Марко Анджеліні в суворому просторі Музею сучасного мистецтва у Вроцлаві — це роздум про стрімкі цивілізаційні зміни, розвиток технологій і невловиму сучасність. Митець, досліджуючи світ навколо себе, аналізує та опрацьовує інформацію, створюючи візуальні архіви, що увиразнюють творчу природу людини — істоти *Homo faber*, здатної формувати реальність за допомогою праці та винахідливості. У цьому контексті повертається концепція *Homo faber*, яку розвинула Ганна Арендт у своїй праці *Становище людини (The Human Condition, 1958)*. Арендт визначає її як істоту, що через творчу й технологічну діяльність перетворює реальність. Як винахідник, будівничий і організатор, вона створює матеріальний світ, сповнений артефактів, водночас формуючи своє середовище й підлягаючи його впливу. Однак, як підкреслює Арендт, *Homo faber* — це не лише творець: його безперервна потреба виробляти веде до осмислення минулості та наслідків технологічного поступу. Анджеліні у своїх роботах вступає в діалог із цією концепцією. Митець не лише документує довколишню реальність, а й втручається в неї, відкриваючи в, здавалося б, зношених і непотрібних предметах їхню нову цінність. У його баченні *Homo faber* — це індивід, який в умовах зростаючої технологізації світу постає перед питанням етики та відповідальності за власні дії. У творчості Анджеліні ця дилема виражена через напруження між природним і штучним, між органічним і тим, що сконструйоване людиною. Це витончена, але водночас інтенсивна оповідь

про взаємини людини з її оточенням, про пульсуючий ритм життя, про симбіоз звуку й образу, а також про способи, якими людське сприйняття надає сенсу простору. Анджеліні, мов сучасний *Homo faber*, через мистецтво створює альтернативну реальність, у якій глядач змушений замислитися над власним впливом на світ.

Свідомий італійської традиції та багатства символіки, митець вводить у свою абстрактну творчість універсальні знаки й культурні коди, що відсилають до ідей циклічності, екології та процесів відродження природи. У циклі *Жарівки* (2021–2024) він зосереджується на цих простих, повсякденних об'єктах, які більшість часу залишаються непоміченими — аж до моменту, коли гаснуть і їх викидають. Тоді їхня присутність стає відчутнішою: поверхні вкриває темний наліт, скло тріскається, а форма руйнується. Однак Анджеліні не дозволяє їм зникнути. У своїх роботах він вивільняє їхню приховану енергію та вводить у новий контекст. Одним із ключових творів цієї серії є *Еврика* (2024) — полотно розміром 50 × 35 см, у центрі якого монументальна жарівка метафорично освітлює тло з геометричних смуг блакитного кольору. Мінімалістичні засоби виразності ведуть глядача у подорож, сповнену емоцій і асоціацій, що нагадує літературні мандрівки у стилі *Навколо світу за 80 днів* Жуля Верна. Відтінки блакитного, регулярність композиції та тонка гра перспективи створюють відчуття гармонії й спокою, водночас відсилаючи до психологічних концепцій Карла Ґустава Юнга про силу абстрактного мистецтва як вираження психічного процесу, що веде до самопізнання та інтеграції несвідомих аспектів особистості.

В інших роботах (2018–2025), створених із використанням фотогальванічних панелей, Анджеліні досліджує тему взаємозв'язку між мистецтвом і технологією в контексті енергетичної трансформації. Він використовує панелі та фотогальванічні елементи як сучасні пристрої, призначені для отримання сонячної енергії. У його інтерпретації зношені й непотрібні панелі отримують нове життя як елементи художніх композицій. Їхня геометрична форма, поєднана з біоморфними контурами, створює

інтригуюче напруження. Пошкоджена поверхня панелей, потріскані структури, відблиски світла, що віддзеркалюються від поверхні плиток, створюють враження, ніби вони й далі залишаються активними — наче й досі поглинають сонячні промені. Завдяки грі кольору й фактури ці роботи передають багатовимірну глибину та розгортають оповідь про безперервне перетворення світу.

Наступна серія *Астронавти* (2023) вводить тему подолання кордонів — як фізичних, так і пізнавальних. Митець звертається до ідей Льюїса Мамфорда (Lewis Mumford, *The Myth of the Machine: Technics and Human Development*, Harcourt, Brace & World, Нью-Йорк, 1967), які підкреслюють потребу гармонійного співіснування людини й технології, близьку до органічного гуманізму, та водночас ставить під сумнів класичні уявлення про обмежені можливості людини. У його баченні навіть прозаїчні електронні пристрої, майже непомітні у повсякденному житті, можуть стати своєрідними засобами, що відкривають шлях до дослідження невідомого. Ракети, космічні подорожі та технології постають як метафора людської допитливості, безперервного прагнення виходити за межі наявного досвіду й відкривати реальність, яка раніше здавалася замкненою та завершеною.

Натхненням для створення виставки стали ритм і динаміка Вроцлава — міста з багатою історією та складною урбаністичною структурою, сповненого каналів, мостів і різноманітних кольорових просторів. Музей сучасного мистецтва у Вроцлаві, а особливо його четвертий поверх, є місцем, що природно вписується в діалог між мистецтвом, технологією та екологією. Будівля, спроєктована спочатку як протиповітряне укриття, зі своєю овальною архітектурою та тунельними переходами нагадує космічний корабель, тимчасово пришвартований у реальності. Це простір, який спонукає ставити запитання про майбутнє, стан людського розвитку та наслідки технологічного поступу.

Виставка є продуманою подорожжю крізь світло, енергію та простір. Вона розпочинається збіркою об'єктів, що відсилають до сучасних

технологій: піраміди з плексигласу, анатомічні серця з гіпсу або надруковані за допомогою 3D-технології, дошки з симетричними плямами, що нагадують тести Роршаха, а також фотогальванічні елементи. Усе це веде до проєкції відео-арту *Кроки (Passaggi/Steps, 2018)*, яка занурює глядача у світ невизначеної глибини, запрошуючи виходити за межі звичних схем мислення та досліджувати нові можливості сприйняття.

У відокремленому, напівтемному виставковому просторі ми проживаємо досвід, у якому перетинаються мистецтво, космос і енергія. Це місце впливає на відчуття через світло та матерію, створюючи середовище, сприятливе для концентрації та роздумів. Представлені роботи складають цілісну, символічно продуману композицію. Головну наративну вісь цього простору формують чотири картини, розташовані відповідно до сторін світу, які утворюють мапу внутрішнього пейзажу. *Форми та кольори – Північ (2015–2025)* та *Технологічний прогрес – Південь (2015–2025)* – це композиції розміром 70 × 70 см, у яких митець використовує перероблені матеріали: фрагменти фотогальванічних панелей, електричні проводи, відбивне скло, звукопоглинаючу поліуретанову піну та шнур. У обох випадках під полотном встановлено LED-освітлення у формі квадрата та кола, які підсилюють значення композиції, символізуючи відповідно стабільність і циклічність. Два полюси – північ і південь – створюють напруження між порядком і трансформацією, між тим, що постійне, і тим, що перебуває в русі.

На осі схід–захід розташовано дві менші картини розміром 70 × 50 см: *Людина-воїн – Схід (2014–2025)* та *Захід (2014–2025)*. У першій роботі контур спрощеної людської фігури, створений із цвяхів, пігменту, клею та фотогальванічних елементів, ніби виринає з фактури матеріалу під впливом LED-світла, розташованого по боках. Ця картина медитує над пам'яттю тіла та технологічною трансформацією. У *Заході* геометричні форми зустрічаються з паперовими елементами, що нагадують птахів у польоті, виконаними технікою оригамі, створюючи динамічну, відкриту композицію на тему подорожей, міграцій та мінливості. Усі чотири картини

об'єднує присутність штучного світла, яке не лише підкреслює фактури та форми, а й надає їм символічного виміру. Світлодіоди джерела світла, розташовані під полотном або з його боків, стають невід'ємною частиною творів, оживлюючи їх і відкриваючи приховані смислові шари. Матеріали вторинного використання, поза технологічним контекстом, стають носіями емоцій, пам'яті та ідей. У цьому інтимному, ретельно продуманому просторі проявляється чітка символіка чотирьох сторін світу, ніби картини виконують функцію орієнтирів у ландшафті людського досвіду.

Доповненням цієї багат шарової композиції є проєкція відео-арту *Оріон – Кассіопея – Велика Ведмедиця (Orione – Cassiopea – Orsa Maggiore, 2020)*, яка з'являється на стелі зали. Зоряні сузір'я, мов піфагорові схеми, що виникають із космічної порожнечі, створюють візуальну метафору пошуку напрямку та сенсу. Їхній геометричний порядок відповідає формам в картинах, об'єднуючи всю виставку навколо мотивів космосу. У результаті виникає простір, де минуле переплітається з сучасністю, природа — з технологією, а мистецтво — з наукою. Кожен елемент цієї інсталяції — картина, світло, матеріал та проєкція — спрямовує глядача до роздумів про місце людини у динамічно змінному світі та її взаємини з видимим і невидимим, земним і позаземним, матеріальним і духовним.

Завершальним акордом виставки є відео-арт *Solaris in fabula (2014)*, що відсилає до фільму *Lisbon Story (1994)* Віма Вендерса. Подібно до твору Вендерса, де головний герой пізнає місто через зібрані звуки, Анджеліні у своєму фільмі досліджує простір і атмосферу за допомогою світла, кольору та структури. У *Solaris in fabula* ключову роль відіграє виконавець головної ролі Ян Козачук, чия міміка стає візуальним контрапунктом до звуків міської метушні. Емоційні зміни на його обличчі, реакції на звукові подразники та спосіб взаємодії з навколишнім простором відображають палітру відчуттів — від розгубленості й ностальгії до захоплення та надії. Звуки повсякденного життя — розмови перехожих, клаксони, відлуння кроків у вузьких вуличках — переплітаються з символікою, показаною на

картинах, створюючи багатосаровий наратив. Картини, розташовані у наративній структурі фільму, спонукають до роздумів над існуванням людини у міській спільноті. Деталі архітектури, мерехтіння світла, урбаністична структура міста та гра тіней і кольорів розглядають по-новому, здавалося б, очевидні речі, відкриваючи їхній глибший вимір. Анджеліні, поєднуючи живопис із кіно, демонструє, як повсякденна реальність переплітається з індивідуальним досвідом і спогадами, як місто формує емоції людини, а людина вписується у його наратив. Це стримана, але водночас інтенсивна оповідь про взаємини людини з її оточенням, про пульсуючий ритм життя, про симбіоз звуку й образу та про способи, якими сприйняття надає сенс світу. Відео-арт завершує виставку, залишаючи глядача з відкритим запитанням про роль кожного з нас у динамічній міській структурі та як ми на неї впливаємо.

Виставка спонукає до роздумів над питаннями, які стають дедалі важливішими в сучасному культурному контексті. Який наш індивідуальний внесок у сталий розвиток і охорону довкілля? Чи є альтернативні способи отримання енергії рішенням без наслідків? Чи може мистецтво виконувати роль посередника між технологією та природою? Анджеліні не дає однозначних відповідей, але підштовхує до роздумів, відкриваючи простір для діалогу, у якому мистецтво, наука та екологія взаємопроникні та взаємно надихають одне одного.

Ян Козачук, куратор виставки

Переклад: Юлія Ліцевич

Muzeum Współczesne
Wrocław

pl. Strzegomski 2

53-681 Wrocław

www.muzeumwspolczesne.pl

tel. 71 356 42 50

mww@muzeumwspolczesne.pl